

Toiminnanjohtajan blogi

9.10.2025

Pitääkö apurahahakemus lähettää työkkärille?

Työvoimaviranomaisen käytäntö pyytää apuraha- ja Myel-päätösten lisäksi apurahahakemukset luettavakseen on puhuttanut taiteilijoita. Tämä käytäntö perustuu viranomaisen varsin laajaan ja rajaamattomaan harkintavaltaan sen selvittäessä hakijan omassa työssä työllistymistä työvoimapolitiittista lausuntoa varten. Vaikka apurahahakemus sisältäisi joitakin liikesalaisuuksia, kuten teosten tai työn hinnoittelua, ei koko asiakirjaa ja projektin eli apurahalla tehtävän työn kuvausta voi salata. Henkilötiedot ja liikesalaisuudet voi peittää.

Kun työvoimaviranomainen pyytää hakemusta, se on käytännössä toimitettava tai viranomainen tekee tulkintoja ilman sitä omassa työssään työllistymisestä. Liiton oikeudelliseen neuvontaan on tullut tapauksia, joissa apurahahakemuksen lähettämisestä kieltäytyminen on johtanut tulkintaan omassa työssä työllistymisestä. Tällaista tapausta ei ole edennyt vakuutusoikeuteen saakka, sillä näissä tilanteissa taiteilija on lopulta lähettänyt hakemuksen ja antanut siitä seikkaperäisen selvityksen, joka on johtanut taiteilijan kannalta suotuisaan lopputulokseen.

Ongelmana on, että työvoimaviranomainen tulkitsee hakemusten kirjauksia irti niiden kontekstista varsin yksioikoisesti. Siksi on tarpeen tehdä jo apurahahakemustekstin lähettämisen yhteydessä seikkaperäinen selvitys siitä, miten suunniteltu projekti on skaalautunut saatuun rahoitukseen, ja miltä osin projekti on toteutunut sekä se, että kyseinen projekti on saatu valmiiksi.

Julkisten toimijoiden, kuten Taiken, osalta apurahahakemukset ovat todella julkisia asiakirjoja, jotka on pyydettyäessä luovutettava. Saman teeman äärellä, vaikka koko taiteilijan uran ajan, työskentely ei tarkoita, etteivätkö apurahatyöskentelyjaksot ja niiden tulosten esittämiseen mahdollisesti liittyvät näyttelyt, olisi itsenäisiä projekteja.

Me taiteilijajärjestöissä ymmärrämme hyvin, että taiteilija ei halua ylimääräisten ihmisten lukevan apurahahakemuksiaan. Ne sisältävät taiteilijalle herkkää kuvausta työskentelystä, sisältöjen kuvauksesta ja taiteilijan työn motivaatiosta sekä ideoista, jotka taiteilija haluaa pitää itsellään. Hakemusteksteihin sisältyy paljon epävarmuuden tunnetta jo ilmankin ajatusta siitä, että niitä lukevat muutkin kuin apurahan myöntämisestä vastaavat tahot ja niille vieraassa tarkoituksessa. Tulemme tekemään työtä sen eteen, että apurahakaudella tapahtuvan omassa työssä työllistymisen osalta palataan vanhaan ja oikeuslähteisiin perustuvaan käytäntöön tulkita apurahakaudella tehtävä työ alkaneeksi ja päättyneeksi apuraha- tai Myel-päätöksen mukaisesti, ellei taiteilijan oma ilmoitus anna muuhun aihetta.

Taiteilijan on hyvä tuntea työttömyysturvajärjestelmä ja siihen liittyvä omassa työssä työllistymisen tulkinta, jotta tuntee oikeutensa ja saa turvaa työttömyyden kohdatessaan kuten kuuluu.

Luento kuvataiteilijan työttömyysturvasta on keskiviikkona 22.10.2025 klo 16.00–17.30 Teamsissa.

Elisa Lientola

Taidemaalariunionin toiminnanjohtaja